

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Važni imenovanji. — Boj slovenskega učitelja za pripadajočo mu petletnino. — XIII. skupščina „Zaveze“ na Bledu. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Važni imenovanji.

Na Kranjskem imamo sedaj deželnega šolskega nadzornika za ljudske šole. Pozvan je na to mesto dosedanji ravnatelj c. kr. ljubljanskega učiteljišča, g. Fr. Hubad, na njegovo mesto pa je imenovan c. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik, g. Fr. Levec.

Zgodilo se je torej dvoje važnih izprememb v organizaciji kranjskega ljudskega šolstva, in naša časnikarska dolžnost nam veva, da izpregovorimo ob tej priliki par besedi.

Brez komplimentiranja in gabnega hvalisanja, ki preseda vsakemu pametnemu človeku, konstatujemo z zadovoljstvom, da sta poverjeni ti dve važni mesti večšima in izkušenima šolnikoma, ki sta si ves čas, odkar stojita v službi ljudskega šolstva, resno prizadevala, da proučita naše ljudsko šolstvo, mu pomagata z dejanjem k napredku ter ne slepita s polovičarstvom in frazami javnega mnjenja, kakor se je svoje dni godilo v ravnateljevi pisarnici ljubljanskega učiteljišča . . .

Veseli nas pri tem zlasti to, da niso v tem slučaju odločevali niti politiški, niti osebni momenti, nego se je edino vpoštevala zmožnost in sposobnost, tako da je vsaj tu prevladalo načelo pravičnosti in poštenosti, ki se je premnogokrat (g. ravnatelj Levec bo nam tu pritrdil!) neusmiljeno teptalo v prah s kovanimi črevlji politiškega fanatizma, načelo, ki je dalo Bogu, kar je božjega — ali z drugimi besedami rečeno — Hubadu kar je Hubadovega in Levcu, kar je Levčevega.

Ker je umrl ravnatelj Hubad ter zaživel novo življenje kot deželni šolski nadzornik, ker je takisto preminul profesor Levec ter zavladal kot ravnatelj v lepem poslopu na Resljevi cesti, bi bilo dobro, da napišemo obema gospodoma nekrolog, ki naj bi nepristransko očrtal dosedanje njiju delovanje ter nam tako omogočil vsaj približno sodbo o tem, kar smemo kranjski učitelji pričakovati v bodočnosti od mož, ki stojita sedaj eden tam, kjer se začne vzgajati učiteljski stan, a drugi tam, kjer se bo izrekala končna sodba o njega delih in uspehih.

Tu moramo poseči na vsak način nekoliko nazaj do tjakaj, ko se je izgovarjalo Levčevo ime v dunajskem parlamentu. Takrat so vrgli Levca-literata in urednika ter Levca-šolnika v eno posodo ter so to, kar ni združljivo, zvarili in skrpali v strašno pošast, ki ne sme v

ljubljansko učiteljišče, da ne pogoltne avstrijskega nemštva! Bili so po Levcu, pa ga niso ubili. Mož je Gorenjec in se ne da tako brž pritisniti k tlom. Levec pa se je vkljub temu resno bavil z ljudskim šolstvom, da ga pozna danes docela. In da je ljudsko šolstvo radovljiškega okraja in ljubljanskega mesta danes tako lepo razvito, to ni Levčeva najmanjša zasluga.

Po smrti Blaža Hrovatha je zavladal na ljubljanskem učiteljišču blaženi čas »interregnuma«. Iskali so ravnatelja in poslali so z Dunaja v Ljubljano profesorja Hubada, ki se je takoj z vso hvalevredno resnostjo poprijel svojih poslov, se poglobil v bistvo ljudskega šolstva ter na podlagi svojih študij uredil svoje ravnateljstvo. Temu se imamo zahvaliti, da je prišlo ljubljansko učiteljišče v kredit in da se čujejo o njem vsepovsod pohvalni glasovi. Kandidatje ljubljanskega učiteljiča, ki stopajo v učiteljski stan, vedo ceniti njega važnost in vzvišenost, so prepojeni z ideali, so mladostno navdušeni, bogati teorij, ubožnejši v praksi (česar pa je kriva notranja uredba učiteljišč), so ponosni, da prejmo z zrelostnim izpričevalom potni list, ki jim odpre vhod med vrste zrelih, izkušenih in svojih mladih tovarišev se veselečih učiteljev. Da je dosegel ravnatelj Hubad take uspehe, je iskati seveda vzroka tudi v podpori učiteljskega zbora; saj je med njim mnogo vzglednih in v svoji stroki temeljito izobraženih šolnikov, ki ne poučujejo v dolgočasnih predavanjih samega predmeta, nego ki ob vsaki priliki naglašajo važnost učiteljskega stanu in potrebo znanja in stremljenja po napredku.

Na ta način se dogaja, da šine v mlade žile kri, da pade v mlada srca seme zrelosti in moštva, prepričanja in stalnosti.

Kar se še vlačí po hodnikih ljubljanskega učiteljišča mračnjastva in konservativnosti, to objame le malokoga, to plava kot tanka meglica pod solncem, da začuti človek potem, ko jo raztope solnčni žarki, tem bolj, tem intenzivneje njih blagodejno toploto, ki ustvarja dušam krila, da se dvigajo v višave, ki so nedogledne in neomejene . . .

Iz povedanega smemo torej sklepati, da sta Hubad in Levec vsak na svojem mestu.

Potrebo deželnega šolskega nadzornika za ljudske šole so utemeljevali v deželnem zboru kranjskem, a da so jo tudi utemeljili tako, da je našla odziv, nam priča sedanje imenovanje. Samo eden deželni šolski nadzornik

ni nikakor več zadostoval, ker se je naše šolstvo — dasi v veliko jezo klerikalcev — tako lepo razvilo, da bomo imeli kmalu v vsaki vasi šolo. Vrhutega je bilo dosedanjemu dež. šol. nadzorniku ljudsko šolstvo kolikor-toliko tuje, ker se ni mogel z njim približe seznaniti, prvič ker je imel dovolj posla s srednjim šolstvom in drugič, ker še vedno vlada mnenje, da je nadzornik samo zato, da prebije večino časa v pisarnici.

Z deželnim šolskim nadzornikom smo prišli — rekel bi — nekako do popolnosti v notranji upravi našega ljudskega šolstva, da smemo sedaj deželo Kranjsko tudi v tem pogledu pomakniti v ospredje z drugimi kronovinami. In kranjski učitelj sme danes zadovoljno vzklikniti: »Hvala Bogu, če drugega ne, imam vsaj nadzornika na vsakem koncu in kraju!«

Pa je tudi res! Šolski voditelj, krajni, okrajni, deželni šolski nadzornik in pa, da bo število popolno, vsak fanatičen kaplan in župnik ter od njega podkurjeni očanec in zvesta mu družica katoliškega prepričanja — vse nas nadzoruje noč in dan, dan in noč!

Kranjsko učiteljstvo pa poznamo tako dobro, da izjavljamo z mirno vestjo v njegovem imenu, da se ne boji in ne plaši vseh teh nadzornikov. Znano nam je namreč, da izvršuje naše učiteljstvo svoje dolžnosti vestno in natančno, da store mnogi izmed njega še celo več kakor pa jim velevala dolžnost. Temu je vzrok tisto sveto čuvstvo, ki navdaja naše učiteljstvo, ki ga bolj kot slaba plača spodbuja in krepi, kadar mu upadejo moči, ki ga dela močnega in vztrajnega, kadar je v šoli, neustrašenega in odločnega, kadar zagovarja izven šole svoje in svojega stanu pravice!

Deželnega šolskega nadzornika g. Hubada zagotavljamo, da bo našel pri svojih inšpekcijskih obhodih naše učiteljstvo pri resnem delu in z železno voljo vztrajajoče ob neprimernih gmotnih razmerah na odgovornih in važnih svojih mestih. Našel bo mnogo krasnih uspehov, videl bo lep, goreči sad ljudskošolskega pouka: prepričal se bo o tem, kako globoko se zaveda naše napredno učiteljstvo svoje dolžnosti. A ne tajimo, da mu bo tudi kaj slabega prišlo pred oči. Zmota je vseh ljudi krepost.

O vzrokih, ki so izvirali slabega, bi lahko napisali sto poglavij. Znano je, da je stališče našega učiteljstva danes bolj kakor nekdanj težavno. Znano je, da ima šola strastnega sovražnika, ki ima tisoč glav, in ki čuje na ime klerikalizem. Znano je, da je beda pri učitelju vsakdanji gost. Znano je še to in ono. Deželnega šolskega nadzornika očem se bo že še odprla ta perspektiva . . .

Učiteljstvo gleda vanj zaupno in s trdim sklepom, da bo slej kot prej delovalo po svojih najboljših močeh na podlagi novega šolskega zakona za blagor šolstva in ljudstva.

Goji pa tudi trdno prepričanje, da mu bo novi deželni šolski nadzornik prijateljski svetovalec in podpornik, zatorej z zadovoljstvom pozdravlja njegovo imenovanje!

Takisto smo prepričani, da bo imenovanje ravnatelja Levca blagodejno vplivalo na naraščaj kranjskega učiteljstva. Mnogoletna praksa, ki si jo je pridobil na ljudskošolskem polju, ga je vrlo usposobila za to mesto, na katerem bo kot dober oče v svoji družini imel na skrbi temeljito izobrazbo duha in srca, mišljenja in značaja svojih gojencev, zakaj nikdar še nismo tako kakor

danes potrebovali izobraženega in značajnega učiteljstva! Na ljubljanskem in sploh na nobenem učiteljskem ne sme vladati srednješolska strogost in ozkosrčnost, zakaj učiteljska so naše univerze, vzgajajoče nas naravnost za resnost življenja in poklica!

Boj slovenskega učitelja za pripadajočo mu petletnino.

II.

Podtem naslovom smo v 22. in 23. št. »Uč. T.« l. 1900. pisali o trnjevi poti, ki jo je imel neki naš tovariš, da bi dosegel pripadajočo mu 3. petletnino. Pisali smo tam, da mu je dotični sicer c. kr. okrajni šolski svet v dveh zaporednih sejah priznal petletnino; a c. kr. deželni šolski svet je sistiral ta sklep. Vsled tega se je bil naš tovariš pritožil na naučno ministrstvo, ki je ugodilo njegovi pritožbi. V položaju smo, da dotični odlok podajemo v izvirniku. Evo ga!

K. k. Landesschulrath
Z. 2715.

Laibach 30. Sept. 1900.

Das k. k. Ministerium für C. u. U. in Wien hat laut Erlasses vom 18. Sept. 1900 Z. 2268 über den Recurs des Oberlehrers X. Y. in Z. die h. ä. Entscheidung vom 2. Juli 1900 Z. 1320, mit welcher im Gegensatze zum diesfälligen Beschlusse des k. k. Bezirksschulrathes ausgesprochen wurde, dass dem Reccurrenten im Hinblick auf die Rechtskraft der seinerzeitigen Verfügungen betreffs der Zuerkennung der 2. Dienstalterszulage vom 1. August 1895 angefangen für die Zeit vom 1. Nov. 1895 bis zum 1. Sept. 1900 ein Anspruch auf die 3. Dienstalterszulage nicht zustehe, als gesetzlich unbegründet aufgehoben und den Beschluss des Bezirksschulrathes vom 14. Mai l. J. wieder hergestellt, weil die erwähnten Verfügungen eben nur den Bezug der 2., nicht aber der 3. Zulage zum Gegenstande haben, letztere sohin als ein vollkommen selbständiger, daher noch keinerlei erwachsene Rechte tangierender Anspruch an der Hand der einschlägigen Gesetzbestimmungen zu beurtheilen ist.

Unter einem wird wegen Anweisung der fraglichen Zulage das Nöthige veranlasst.

Für den k. k. Landespräsidenten:
Schaffgotsch.

Pravica je torej zmagala v tem slučaju in dotični nadučitelj ni dobil le 3. petletnic, nego šteti so mu morali tudi 400 K petletninskih zastankov. Čudno je pri tem pa to, da mu uradnim šolskim potom ni došla nobena nakaznica, in da je denar dvignil le na opomin prijaznega mu c. kr. davkarja, češ, da je davčni urad dobil ukaz izplačati naznačeno svoto. Brez komentara!

Končno bodi izrečena javna topla zahvala slavnemu pedagoškemu društvu v Krškem, osobito pa njegovemu vrlemu predsedniku g. ravnatelju Ivanu Lapajnetu, ki se je živo zanimal za to »zadevo« ter našemu tovarišu šel v vsakem oziru na roko! —

Lucilius.

XIII. skupščina „Zaveze“ na Bledu.

(Dalje.)

Ko je predsednik Jelenc pojasnil, v kakošem stadiju se nahaja tožba mariborskega tiskovnega društva napram »Popotniku« ter povedal, da bo znani stari dolg, katerega je prevzela »Zaveza« s »Popotnikom« vred, poravnani v enem tednu, se je pristopilo k poročilom »Zavezinih blagajnikov.

Račun »Zaveze« jugoslovanskih učiteljskih društev za XIII. upravno leto — 1901. (poročevalec g. nadučitelj Fr. Laznar se glasi:

Dohodki

	K	h
1. Prebitek leta 1900.	31	95
2. V hranilnici	1448	—
3. Breško-sevniško učiteljsko društvo	19	50
4. Celjsko-laško		
5. Črnomeljsko		
6. Goriško		
7. Gornjegraško		
8. Kamniško	11	60
9. Kočevsko (slovensko)	13	20
10. Konjiško	16	—
11. Kopersko		
12. Kozjansko	18	60
13. Kranjsko	27	60
14. Krško		
15. Krško (Pedagogiško)	20	—
16. Litijsko	20	70
17. Ljubljana: Slovensko	10	—
18. „ mestno	19	20
19. „ okoliško		
20. Ljutomersko	8	—
21. Logaško	30	—
22. Mariborsko		
23. Narodna Prosvijeta	26	80
24. Novomeško	10	40
25. Ormoško	39	—
26. Postojnsko	12	—
27. Ptujsko		
28. Radovljiško	25	80
29. Savinjsko	10	20
30. Sežansko	14	80
31. Slovenjebistriško	12	60
32. Slovenjegraško	12	60
33. Šaleško		
34. Šmarijsko-rogaško		
35. Št. Lenartsko	9	20
36. Tolmisko		
37. Vološko	24	90
	1892	65

Na Primskovem, dne 23. maja 1901.

»Učiteljski Tovariš« (poročevalec g. nadučitelj Fran Črnagoj) ima gotovine 990·91 K, proračun pa kaže koncem tega leta 2966·42 K prebitka. Popolnoma nepotrebna je bila torej skrb »Slovenca« in »Slov. Lista«, kdo bo plačal »Tovarišev« dolg. Ta list vzdržuje sicer samo napredno učiteljstvo, pa vendar laglje izhaja kakor »Slov. učitelj« z vso klerikalno podporo vred!

»Popotnik« (poročevalec g. nadučitelj Fr. Laznar) je imel 5364·60 K dohodkov in tudi toliko stroškov. Gmotno stanje tega zgolj pedagogičnega lista ni ugodno. Ob tej priliki pozivljemo še enkrat vse so-

mišljenike, da delujejo z vsemi silami na to, da bo naročena na »Popotnik« vsaka šola. Škoda bi bilo za tako izvrsten list, če bi moral vsled prepričle gmotne podpore prenehati. Torej, zdramimo se!

»Zvonček« stoji na najboljših nogah. Od 1. januarja 1900 do 30. aprila 1901 je imel 5950·95 K dohodkov in 1243·90 K prebitka.

V vodstvo »Zaveze« so bili po listih enoglasno zopet voljeni: predsednikom Luka Jelenc, tajnikom Karol Česnik, blagajnikom Fran Luznar. V upravni odbor pa se je volila poleg dosedanjih odbornikov gđc. Vita Zupančič, učiteljica v Metliki, namesto g. Gangla,

Troški

	K	h
1. Seja upravnega odbora v Mariboru dne 8. avg. 1900	113	86
2. Seja upravnega odbora v Ljubljani dne 8. apr. 1901	73	16
3. Goriškemu učiteljskemu društvu na račun odškodnine glavne skupščine 10. septembra 1899	33	20
4. Seje „Zavezinega“ vodstva	85	—
5. Nagrada tajniku	200	—
6. Upravni troški:		
predsedništva		
tajništva		
blagajništva	17	90
7. Poština, tiskovine, popir etc.	20	50
8. Na račun „Popotnikovega“ dolga	1000	—
	1543	62

Fr. Luznar

blagajnik.

kateri je na Dunaji in je kot urednik »Zvončka« že itak v odboru. Pregledovalcem računov so bili z vslikom imenovani gđc. Miklavčič in gg. Rojina in Rus. V prihodnje se bode vršil občni zbor »Zaveze« eno leto v počitnicah, drugo leto o Binkošti, ker se na ta način učiteljstvu najbolj ustreže; po različnih kronovinah so namreč počitnice tako razdeljene, da ni nikdar vse učiteljstvo ob istem času prosto.

Pri samostojnih predlogih je provzročil predlog hrvaških učiteljev Dubroviča in Bačiča precej živahno in dolgotrajno debato. Predlagala sta v imenu društva

»Narodna Prosvjeta« v Pazini, kjer so neučitelji v večini, to-le resolucijo:

1.) Nepouzdanica vodstvo »Zaveze« radi toga, što isto ruši »Zavezu« pisanjem u »Učit. Tov.« i time što je pristupilo javno liberalnoj kranjskoj stranci, sto je bez pomena i na štetu nekojim sastavnim dijelom »Zaveze«.

2.) »Zaveza« ima biti politički neutralna i po tom upriličiti pisanje u svojim glasilima.

3.) Imenovati odbor, koji će nadzirati članke u »U. Tov.« prije neg dodju u štampu; jer je »Zavezina« odbor reko, da ni je odgovoran.

Predlagatelj sta povdarjala, da so v Istri razmere drugačne, kakor na Kranjskem in Štajerskem in je istrska duhovščina prijateljica učiteljstva in podpirateljica šol, ter se z učiteljstvom bori proti skupemu sovražniku — iredentskemu Lahonstvu. Po živahni debati je bila resolucija z vsemi proti dvema glasoma odklonjena, a sklene se vendar na prošnjo gg. Bačiča in Dubroviča, da se dopisi iz Istre vsprejemajo od sedaj le potom predsedništev okrajnih učiteljskih društev, katera morajo jamčiti za istinitost vsebine. G. Anžlovar, predsednik učiteljskega društva za koperski okraj pa povdarja, da velja to le za južno Istro, da pa je njega okr. učiteljsko društvo za koperski okraj pooblastilo izjaviti, da se z delovanjem »Zaveze« in pisanjem »Uč. Tov.« popolnoma strinja. Po enajsti uri ponoči zaključil je predsednik delegacijo. (Dalje prih.)

Dopisi.

Štajersko.

Iz gornjegrajskega okraja. Klerikalci si laste pravico, vse in povsod komandirati in vladati. Kdor se jim ne vdá, tega ta nestrpna in osvetoželjna družba preklinja, obrekuje, denuncira itd., o čemur se lahko čitatelj vsaki dan prepriča iz klerikalnih listov. Kdor ne gre s klerikalci črez drn in strn, tistega takoj po vseh predpisih srednjeveške umetnosti »secirajo«. Poslušujejo se časopisov, pa tudi drugih umazanih sredstev, da bi njim neljube naprednjake očrnili, ter jim če le mogoče, škodovali. Tako so si ti gaspudje najeli nekega kmeta iz Mozirja, kateri je podpisal neko ovadbo na vis. c. kr. dež. šolski svet v Gradcu, proti nadučitelju g. Praprotniku, češ da on ne izpolnjuje svojih stanovskih dolžnosti!

Kdo ne pozna Praprotnika! On, ki stori ne samo, kar velevala mu stan, ampak še mnogo več, bodisi za izobrazbo ljudstva, osobito pa za sadjarstvo, za koje stroko ima silno imenitne zasluge, kar je po celem slov. Štajerju znano, — on je tedaj zatožen, da svojih stanovskih dolžnosti ne izpolnjuje. Seveda se je po dotičnih šolskih oblastnijah takoj dognalo, da je zatožba neopravičena, ter da je nastala iz hudomušnosti in maščevalnosti. Gosp. Praprotnik je potem vložil tožbo zaradi obrekovanja proti omenjenemu kmetu, ki je pri obravnavi izjavil, da on niti ne ve, kaj in kje je dež. šolski svet in da so sploh v ovadbi navedene stvari neresnične, ter da ni on pisal ovadbe, temuč je le pristavil svoj podpis. Osebe, ki je tožbo sestavila, ni hotel imenovati, češ, da mu je to strogo prepovedano. No, če jo

pove ali ne, mi tistega junaka predobro poznamo. — Zapeljani siromak je prosil odpuščanja, moral pa tudi plačati tožbene stroške in dati 10 K za šolsko knjižnico v Mozirju.

Ta slučaj nam kaže, da je klerikalni stranki dobro vsako, še tako podlo in gnusno sredstvo, če le more zadostiti svoji maščevalnosti ter obrekovalni strasti.

Oj, neumni človek, ki se da od te stranke voditi in zapeljevati! Kdaj se bodo tebi, slovenski kmet, odprle oči, da boš videl, kdo je tvoj prijatelj; kdo pa sovrag tvoj?! Koliko dobrega stori učitelj za tebe in ti mu trud in skrb z nehvaležnostjo plačuješ, ter poslušáš fanatično, nestrpno, osvetoželjno, kulturnemu napredku in duševni svobodi najbolj nevarno, le za svoj žep delujočo klerikalno stranko! — —

Ta ovadba je pa tudi brezmejna nesramnost dotičnega denuncijanta, zakaj ni ga menda stanu na zemlji, kjer bi se toliko lenarilo in dolžnosti zanemarjalo, kakor se to godi v stanu, kamor pripada ničvredni, ostudni in sprideni povzročitelj ove tožbe. Črno na belem so namreč zabilježena zanemarjanja stanovskih dolžnosti od strani teh in sorodnih denuncijantov. Številke govore in bodite uverjeni, da iste niso male.

Pometajte torej najprej pred svojim pragom, ter izpolnajte svoje stanovske dolžnosti, mesto da se udeležujete klerikalnih političnih in gospodarstvenih agitacij in ščuvanj, ter delate zdražbe in hodite po različnih pojedinah in pijančevanjih — — — Ostudni ovaduh pa naj si za ušesa zapiše vrstice našega dičnega pesnika Kazimira B. — ki pravi:

Zu den scheusslichsten Verbrechern
Grässlicher Verbrecherhorden
Sind zu zählen die Verläumder,

Goriško.

Dr. Pepe zopet nekaj kuha. — Goriško učiteljstvo je že od nekdaj zbegano, posebno v prejšnjih časih, ko je vladal strah in trepet, so se učitelji drug drugega ogibali. Zadnji čas se je obrnilo na bolje, ker sedanji okrajni šolski nadzornik je pravičen in nepristransk slehernemu.

Toda zlodej ne da nikomur miru, — hodi kakor rjoveč lev okrog itd. Naši klerikalci že dlje časa premišlujejo, kako bi zasejali stalen razpor med učitelje ter potisnili šolo in učiteljstvo vsaj za par sto let nazaj. In temu sledi peščica zaslepljenih učiteljev, ki so znani kot nezadovoljneži, katerim nikjer in nobena stvar ne ugaja. Nameravalo se je pretečene binkoštno praznike poslati od duh. strani nekoga k nemškemu katol. društvu za učitelje po informacije na Dunaj, kako zagotoviti razdoru stanovitna tla. Ta sicer ni šel, manjkalo je menda organizacije; sklical pa je nek prismojenec par učiteljev in eno učiteljico, kjer ni smel manjkati debeli kaplan, na razgovor glede ustanovitve podružnice »Slomšekove zveze« za Goriško, od katere si obetajo pridobiti učitelje za nečedno klerikalno delovanje v deželi.

V ta namen pa delujeta g. dr. Pepe in njegov lepi brat že dlje časa v katol. društvu devic-učiteljic, sklicujeta pogoste shode, — ter skupen in posamičen pristop k nameravani »Slomšekovi podružnici« je zagotovljen. Pri novo ustanovljenem društvu bodo delovala menda vsa

klerikalna društva, izdajala bode menda svoj mesečni organ, material pa se bode jemal iz farovžev od prejšnjih stoletij pod pokroviteljstvom ljubljanskih odpadnikov in podkurnikov. In »fati dela soma«, bo »ena lepa kompanija skupaj«, in morebiti doživimo že te počitnice kako »fajn« kosilo — in za dober kup — pri duhovnih vajah v Gorici, ter bomo poslušali pedagog. govore dr. Pepeta na katoliški podlagi itd.

Gg. učitelji, spoštujte spomin pokojnega Slomška; in ker so gg. nunci in dr. Pepe že opetovano pokazali, da vas ljubijo, kedar vas rabijo, posebno zdaj, da bi jim izvlekli zavoženi voz, udeležite se mnogoštevilno bližnjega ustanovljenja nove podružnice, povejte odkrito, da nam zadostuje sedanje učiteljsko društvo in ne potrebujete ne g. dr. Pepeta ne koga drugega za svojega reformatorja, da naše učiteljsko društvo se nima v politične zadeve umešavati, pač pa hrepenite po izobrazbi in napredku v prospeh in probujo slov. naroda na Goriškem, za kar pa imate tudi pravico, da se vas primerno stanu nagradi, kar pa vam klerikalna klika s puhlimi frazami tiho prikriva in v srcu zanika. — In tako bo g. dr. Pepe svoje drage na prste štel, — profesor Čenča in medicinar Skopitar pa naj sama z »balami« igrasta. — Kaj bi neki gg. nunci dejali, ako bi se učitelji v njih društva vmešavali...

Dunaj.

Dunajsko učiteljstvo, ki ima okolo 5000 članov odpošilja v okrajni (mestni) šolski svet 6 zastopnikov, ki imajo lepo in hvalevredno navado, da tudi poročajo o svojem delovanju v mestnem šolskem svetu. Mestni šolski svet šteje 51 članov, ter je razdeljen na več odsekov: na disciplinarni odsek, personalni odsek, pravni odsek, pedagoško-metodiški odsek in tako dalje. Krščansko-socialni šoli in učiteljstvu sovražni šolski svet voli zastopnike učiteljstva seveda samo v take odseke, ki so manj važni, samo da morejo učiteljstvu sovražni elementi v važnih odsekih sklepati in ukrepati tako, kakor je učiteljstvu, stoječemu izven »Streberjev«, v kvar. Dne 6. t. m. so poročali zastopniki mnogobrojnemu učiteljstvu v dvorani »Pri treh angelih« v IV. okraju o svojem delovanju v mestnem šolskem svetu. Poročila posameznih zastopnikov so bila temeljita in so pokazala, kako težavno stališče imajo učitelji v tej velevažni korporaciji, kako malo je dr. Luegerju in njegovi stranki do napredka šolstva in do blaginje učiteljstva. Samo dva slučaja! Zastopniki učiteljstva so zahtevali, da se jim dovoli vpogled v načrte novih šolskih stavb, preden se sklepa o njih v plenumu. A zaman! Dotični referent je navadno gotov s svojim poročilom $\frac{1}{4}$ ure pred sejo, ki potem sklene, kakor se ji zdi. Dr. Lueger ni dovolil učitelju Müllerju vpogleda v neki akt, ki ga je hotel videti, da se informuje. Pri tej priliki je rekel dr. Lueger dotičnemu učitelju: »Was wollen denn die Lehrer von mir haben? Mich ehrt die ganze Welt, nur die Lehrer nicht. Und ich lasse mich nicht so behandeln!« Opomnil je tudi jako fino, da ni on pobožni dr. Lueger »šufeca«... Ker pa le ni hotel odnehati učitelj od upravičene zahteve, mu je končno dr. L. to milostno dovolil. Tako bi navedli lahko še več takih in enakih slučajev, pa saj zadostujeta ta dva.

Posebno zanimiv je bil konec tega zborovanja. K besedi se je oglasil učitelj Jung ter v temeljitem, stvarnem in jako simpatičnem govoru dokazal, da je začel eden zastopnikov učiteljstva, učitelj Seipel, koketirati z dr. Luegerjem, da mu je pisal pismo, v katerem je opravičeval svoje postopanje o priliki znane afere učitelja Seitza, da ni hotel podpisati vabila na shod, ki naj protestuje proti krutemu discipliniranju Seitza, a vse to zato, ker je prosil za nadučiteljsko mesto, dasi je ob izvolitvi z drugimi zastopniki vred s častno besedo obljubil, da ne prosi med funkcijsko dobo za pomaknenje na višje mesto. In ubogega Seitza so začeli tako neusmiljeno obdelavati, kakor dne 1. maja našega dr. Šusteršiča v državnem zboru. »Auch ein Doctor Schlindra«, so klicali nekateri. Da, naš dr. Žlindra je znan tudi med dunajskim učiteljstvom! In kakor se je moral naš dr. Žlindra sam zagovarjati, tako se je moral zagovarjati tudi učitelj Seipel, ki se je zagovarjal tako nesrečno, da se je temeljito pokopal. Težko se je zagovarjati tistemu, kdor je kriv!

Zbrano učiteljstvo mu je izreklo enoglasno svojo nezaupnico. Ko je odredil predsednik, častitljivi, osiveli, a tudi disciplinirani učitelj Jessen, protiglasovanje, se je dvignila samo ena roka. In dvignil jo je neki vadniški učitelj katoliškega učiteljskega seminarija... Dr. Schlindra dunajskega učiteljstva se razlikuje od našega samo v tem, da čuti prvi menda še toliko časti v sebi, da bo odložil mandat, med tem ko ne smemo o našem dr. Žlindri kaj takega pričakovati.

Ali bi ne bilo dobro in dostikrat jako koristno, da bi poročali tudi naši zastopniki v okrajnih šolskih svetih o svojem delovanju? S tem bi nas prepričali, ali je opravičeno naše zaupanje, ki ga imamo do njih!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

»Belokranjsko učit. društvo« je o priliki društvenega zborovanja dne 13. t. m. odkrilo nagrobna spominka pokojnemu tovarišu g. J. Schiller-ju in gdč. tovaršici J. Žigon v Semiču. Ta dan je bilo tudi društveno zborovanje.

Štajersko.

Iz savinjske doline. Savinjsko učit. društvo je imelo napovedano svoje zborovanje z občnim zborom v četrtek dne 23. majnika v Letušu, s katerim je bil tudi združen majniški izlet v Št. Martin na Paki. Bilo je najkрасnejše jutro, ko smo dospeli v Letuš. Videli smo tam zbranih že okoli dvajset gostov iz šoštanskega in gornjegrajskega okraja, a udov sav. učit. društva zbralo se nas je — čudite se in strmite — le 8. Čakali smo in čakali, a nismo pričakali nikogar več. Občni zbor je bil v veliko sramoto našega društva nemogoč, ker nismo bili sklepni; pa tudi zborovali nismo, ampak poleteli smo k sv. Martinu na Paki, kjer smo se v družbi gostov kolegov in koleginj do mraka izborna zabavali ter spregovorili par krepkih rodoljubnih besed.

A ne morem se dovolj načuditi, kaka mlačnost vlada med udi sav. učit. društva. Ali morda mislite gosпода, da s svojo briljantno odsotnostjo društvo podpirate in krepite? Le tako naprej!

Posebno se je čuditi onim gospodom in gospicam, ki so se prej udeleževali društvenih zborovanj, a sedaj jih ni bilo, posebno ker imajo nekateri železnico pred nosom.

Le še nadalje kopajte društvu jamo, le odlikujte se še s svojo odsotnostjo —! Taka je torej naša tolikokrat povdarjena stanovska zavednost!

Konjiško učit. društvo zboruje v četrtek, dne 4. julija t. l. ob desetih dopoldne v šoli v Čadramu po navadnem sporedu; važnejše točke so: hospitacija ($\frac{1}{2}$ ure) v 3. razr., poročilo Zvezinih gg. delegatov, poročilo o Zvezinem zboru (23. junija) in razgovor o letošnjih temah uradne konference dne 4. septembra t. l.

Vabilo. Vsi p. n. predsedniki, oz. drugi zaupniki-člani učiteljskih društev se vljudno vabijo k sestanku »centralnega odbora« dne 23. junija t. l. ob 11. uri dopoldne v »Nar. domu« v Celji. — »Centralni odbor učit. društev na slov. Štajerju« v Celji, dne 13. junija 1901. — Armin Gradišnik, načelnik.

Iz gornjegrajskega okraja. Dne 3. februarja t. l. imelo je naše učiteljsko društvo svojo prvo letošnje zborovanje v Št. Janžu v prijazni Korenovi gostilni. Bili smo, razun najoddaljenega, najbolj bolnega i dveh naših trajnih renitentov navzoči vsi udje in tudi naš nežni spol je imel zastopnico. Gostoval je mož iz naroda, ki gotovo more izvedeti in je tudi prav da izve, naše težnje i naše delovanje. Ta naš mož je Jožef Praznik, ki je pristopil tudi kot podporni ud k našemu društvu.

Izmed dopisov, ki so se pretresovali v nato sledečem dnevnem redu, naj omenim dopis tovariša Strmška, ki nasvetuje ustanovitev Južnoštajerskega učiteljskega društva. Radi več pošteva vrednih ozirov se ta nasvet zavrže.

Iz društvenega izkaza se razvidi, da ima naše društvo sedaj 14 pravih (ker smo 15ega izključili!) in enega podpornega uda.

Tovariš Cimperšek referira, kako naj vpliva učitelj na obnašanje učencev tudi zunaj šole, za kar je žel pohvalo prisotnikov. — G. Šijanec nasvetuje ureditev oblik za črke vsaj za naš okraj, ker je velika nadloga, ko rabijo seleči se šolski otroci skoro vsak drugačne črke, kakor jih potem najdejo na novi šoli v rabi, in je s temi otroci potem težavno delovati. G. tovariš nam tudi demonstira svoje, nalašč v ta namen prirejene oblike črk (mala i velika gajica). Ker je to stvar domačih konferenc, zato se sklene, naj to prašanje iste določijo. — Tov. Praprotnik nasvetuje, naj bi se naročila za naše društvo spominska knjiga, v katero naj bi se redno zapisovali najvažnejši pojavi iz našega društva, ozir. iz naših zborovanj. Tudi bi naj v isto prišli vsi napadi na učiteljstvo, kolikor jih je še moči nabrati po sovražnih nam časnikih in kolikor jih še pride v prihodnje. Dobro. — G. Burian izrazi željo, naj bi vsaka šola imela vsaj po eden iztis »Učiteljskega tovariša« in g. Kocbek pripomni, da bi bila res sramota za nas, ako bi mogel ta izvrstni naš list prenehati, zato bi naj vsak učitelj bil nanj naročen.

Za poverjenika »Šolske matice«, ki bi naj nabiral istež naročnike v našem okraju, se izvoli g. Praprotnik.

Tov. Burdian omenja za naš stan in za naše društvo posebej veselega pojava, da pristopajo našemu društvu vedno novi podporniki ravno sedaj, ko nam je čuti toliko obrekovanj i ntolcevanja od strani naših političnih sovražnikov. To gotovo kaže vsaj nekoliko, da tudi ljudstvo precej simpatizuje z našimi težnjami, da mu »zora puca« in »bit će dana«. Novi podporni udje so razun že omenjenega Jožefa Praznika še Jožef Štiglic, Franc Kolenc, Peter Ručigaj, soproga Strmeckova ter Ignacij Zavolovšek.

Tov. Praprotnik nam razdeli potem nekaj iztisov podob »krone« i »San Josejske« uši, na kar se zanimivo zborovanje zaključilo.

Književnost in umetnost.

Nekoliko odgovora. (Konec) Janša našemu Methodiusu tudi silno preseda. Zopet mu ne gre v glavo, zakaj sem v »Avstrijski zgodovini za ljudske šole« omenil tudi slavnega Kranjca Janšo. Njemu je Janša prav navaden čebelar brez kakih zaslug, katerega ni omenjati pri zgodovin-

skem pouku. Tu je zopet pokazal g. »M. P.«, da ne pozna učnega načrta, ki zahteva iz zgodovine poleg drugega tudi to-le: »Majhen zbornik slavnih Kranjcev (n. pr. Vodnik, Prešeren, Čop, Vega, Janša itd.), katerih življenjepisi in imenitne zasluge se lahko na kratko vpletajo takrat, ko se obravnavajo primerna berila.« Takih protislovij z učnim načrtom in tudi z vpeljanim Berilom v Methodiusovi »oceni« kar mrgoli, zato mu vračam znani pregovor: »Le kopitar sodi naj kopita!«

Pa tudi razni zasmehujoči izrazi, s katerimi je ta vrtoglavi »Methodius« »našpikal« svojo »oceno«, nam kažejo, da ima mož malo resnosti v sebi. Liki bebasti Avgust v cirkusu Barnum, prav tako si je tudi »Methodius« na vso moč prizadeval, da bi izvabil iz potrpežljivih čitateljev kar največ smehu in ploskanja. A prav s to nizkotno pisavo je dosegel baš nasproten namen. Priznan zgodovinar in imeniten šolnik se je izrazil o tej kritiki: »Diese Kritik ist sehr kleinlich.«

G. »Methodius Postumus« se tudi z uredbo »Avstrijske zgodovine za ljudske šole« ne more sprijazniti. Mož je celo v veliki zadregi, kake naslove bi dal posameznim poglavjem in več kot polovica teh poglavij se mu zdi popolnoma odveč v tej knjigi. S to vrtoglavo trditvijo g. »M. P.« zopet kaže, da nima niti najmanjšega pojma o ljudskem šolstvu, ter da ne pozna prav nič učnega načrta in upeljanega Berila. — G. »M. P.« tudi ne pozna podobnih pomožnih knjig drugih narodov. Na zadnji strani sem naštel vse vire, katere sem uporabljal pri sestavljanju te knjige. Ko bi g. kritik poznal n. pr. Al. Swetina: »Das Wichtigste aus der österreichischen Geschichte«, bi si lahko prikrajšal eno blamažo, zakaj ta pomožna knjiga je v podobna, ali pravzaprav v taka poglavja razdeljena kakor moja. N. pr.: Älteste Geschichte. Die Babenberger. Die Zwischenzeit (tudi samo 17 vrstic!). Rudolf von Habsburg. Österreich unter den Habsburgern. Österreich unter der Dynastie Habsburg-Lothringen. Österreich als constitutioneller Staat. Rechte und Pflichten der Staatsbürger. Das kaiserliche Familienhaus. Das Wachstum der österreichischen Monarchie. Regententafel der Habsburger und Habsburg-Lothringer. Zeittafel. Svojo knjigo sem po teh in drugih virih prikrojil razmeram slovenskih dežel primerno ter vsa ta poglavja v ta namen deloma skrajšal, deloma pa izpopolnil. Dodal sem pa ta-le poglavja: Grbi. Viteški redi in odlikovanja. Cesarjev naslov. Gesla avstrijskih vladarjev. Pregled, kako se je razvijala naša država. (Swetina ima tudi tak pregled v svoji knjigi, pa v podobi zemljevida, v katerem je prirastek posameznih kronovin itd. zaznamovan z zaporednimi rimskimi številkami.) Zgodovina kranjske dežele. Zgodovina Ljubljane. Zgodovina avstrijske cesarske pesmi. Mislim, da sem s tem dodatkom le povzdignil vrednost knjige.

Kar se tiče istinitosti vsebine moje »Avstrijske zgodovine za ljudske šole«, sem povedal v »Predgovoru« jasno in razločno: »V knjigi ni sicer nič novega; vse to je že opisano po raznih drugih knjigah« in na zadnji strani sem pa naštel vse vire, katere sem rabil. Več pojasnila menda ni treba resnemu kritiku. Naš »Methodius« je pa to izjavo in vire namenoma prezrl v svoji »oceni« ter piše nekako tako, kakor da bi si jaz nekatere podatke in letnice kar sam izmislil. Posebno ošabno in samozavestno piše v tem smislu o zgodovini Ljubljane in Kranjske. Zgodovino Ljubljane sem posnel po Rutarju, Vrhovcu in Navratilu. To so možje, katerim naš »Methodius« glede zgodovinskega znanja niti do členkov ne seže. Ne trdim, da so vse letnice pribite, saj je znano, da se razni zgodovinarji glede podatkov in letnic stare zgodovine Ljubljane in Kranjske zelo križajo v svojih mnenjih. Res je tudi, da se nekatere trditve in letnice o eni in isti stvari vselej ne vjemajo, to pa zato, ker sem rabil različne vire. Moja naloga bi bila k večjemu ta, da bi pri takih dvomljivih vprašanjih dostavil dotični vir. Sicer pa pameten učitelj ne bo basal svojih učencev preveč z letnicami, ampak

bo posnel iz te knjige to, kar je res važno in potrebno. G. profesor Rutar se tudi ne strinja z vsemi letnicami, a on ne predbaciva tega meni, ampak pošteno dostavlja: »Sicer pa teh nedostatkov ni zakrivil Dimnik ampak Dimitz v svoji „Geschichte Krains.“ No, in Dimitz je za sestavljanje zgodovine Kranjske še vedno tak vir, katerega je težko prezreti. Posluževal sem se tudi Ciperletove »Zgodovine Kranjske«, katero je deželni šolski svet priporočil za učiteljske knjižnice. To »zgodovino« je g. prof. Rutar zelo natančno in temeljito ocenil v »Popotniku« in jaz sem vse te Rutarjeve pripomnje in opazke uporabil. Pa tudi pri tej oceni je g. profesor Rutar odkrito priznal, da je Ciperletova zgodovina zato pomanjkljiva in nezanesljiva, ker se je pri sestavljanju posluževal prestarih virov, oziroma ni imel na razpolago novejših publikacij. Tako ocenjujejo knjige resni možje in istiniti zgodovinarji.

Kako so si zgodovinarji glede stare zgodovine navskriž v svojih mnenjih, ta-le dokaz.

Kustos Müllner trdi v enomer, da je stala Emona na Igu, dočim ga ni nobenega zgodovinarja, ki bi se strinjal z Müllnerjevo trditvijo. Najnovejše publikacije pišejo o tej Müllnerjevi trditvi med drugim: »... adiectis et dissertationibus, quibus summo sed irritum studio Emonam non ad Labacum, sed ad Igg vicum sitam fuisse probare conatus est, et commentariis varniloquentiae utque iactantiae plenis, sana doctrina destitutis.« (Hirschfeld C. J. L. III. Suppl. pag. 1734.) »... dodavši tudi razprave, s katerimi je z veliko toda brezuspešno unemo skušal dokazati, da Emona ni stala pri Ljubljani ampak pri Igu, kakor tudi razlage polne praznega besedičenja in bahanja brez zdrave znanosti.« — Na drugem mestu pa o tej Müllnerjevi zgodovinski trditvi zopet beremo med drugim: »... hoc solum demonstravit et nescire se artem epigraphicam et nolle doceri.« (Mommsen Eph. epigr. IV. pag. 135, n. 453.) »... samo to je dokazal, da ne pozna epigrafike, in da se noče dati poučiti.«

Če se torej taki možje, katerim je zgodovina vsakdanji kruh, motijo in v mnenjih križajo, kdo bi mogel po tem zahtevati od priprostega ljudskega učitelja, da bi vstregel vsem zgodovinarjem, posebno pa takemu, kakoršen je naš »Methodius«.

Sicer je pa kritika vsake nove knjige neobhodno potrebna, da se autor pri event. drugi izdaji po nji ravna. A ta mora biti blagohotna in stvarna, da ima pisatelj in čitatelj res kaj koristi od nje. Žal, da je dolga Methodiosuva »kritika« brezuspešna, ker ni blagohotna in ne stvarna in se pri event. drugi izdaji ne bom mogel prav nič ozirati nanjo. Škoda za čas in papir! Pač pa najde mnogo gradiva v njej: kdor bi hotel pisati kak »Witzblatt« ali pa »Schimpfflexicon«! Končno pa še enkrat:

„Sage mir, sage ‚Methodius‘, wer Du bist,
damit ich dann weiss, was Du willst!“

J. Dimnik.

Vestnik.

Imenovanje. Ravnatelj ljubljanskega učiteljskega g. Fran Hubad je imenovan deželnim šolskim nadzornikom za ljudske šole na Kranjskem. — Profesor ljubljanske realke g. Fran Levec je imenovan ravnateljem ljubljanskega učiteljskega. Vsa javnost pozdravlja ti imenovanji z iskrenim zadoščenjem, zakaj obe imenovanji sta nam porok, da bo nastopila za kranjsko ljudsko šolstvo doba boljše in srečnejše bodočnosti. Velevažno je mesto deželnega šolskega nadzornika. Od njega je odvisen ves razvoj in razcvit ljudskega šolstva v deželi, a v rokah ima tudi on usodo učiteljstva. Novi deželni šolski nadzornik je mož temeljitega pedagoškega znanja in uzor pridnosti, delavnosti in vestnosti v službi. In takih mož na tako važnem mestu se napredno učiteljstvo posebno veseli, saj teži vse delovanje naprednega

učiteljstva, da se kolikor najbolj povzdigne ugled in veljavo ljudskega šolstva in učiteljstva. Težke, da, skoraj neznosne so pa razmere, v katerih deluje napredno učiteljstvo. In to težko breme, katero mora nositi napredni učitelj v sedanjih razmerah, postaja vedno težje. Naše moči bi že opešale, da bi ne imeli pred očmi dobre stvari, za katero se borimo. In kaj ima napredni učitelj od vsega tega truda za to dobro stvar, ki jo nazivljamo nova šola? Čestokrat preziranje pri oddaji služeb, zaničljivo posmehovanje in poniževanje pred javnostjo! Nekaterniki pa, ki navadno mirno žde ter se ne trudijo za ničesar drugega, kakor za svoj lastni »ego«, ti dvigajo v sedanjih časih kvišku svoje glave, se silijo v ospredje ter zapostavljajo zaslužne delavce, češ, ti so »prononsirani«! Napreden in delaven učitelj, ki izrablja svoje moči v blagor nove šole in učiteljstva je torej dandanes »prononsiran« in ga nima zagovornika v naših šolskih oblastvih, ker se marsikdo raje zameri učitelju, kakor pa nasprotnikom nove šole. V tem položaju, v kakoršnem se nahaja napredno učiteljstvo, se obračamo ob tej priliki do novega deželnega šolskega nadzornika, da bi blagovoljno upošteval razmere, v katerih živi današnje učiteljstvo, ter delil težkemu delu naprednega učiteljstva zaslužno plačilo! V tej nadi in v to ime pozdravljamo torej s iskrenim zadoščenjem njegovo imenovanje! — Vse lepe lastnosti, katere dičijo novega deželnega šolskega nadzornika, vseh teh lastnosti je v polni meri deležen tudi novi učiteljski ravnatelj. Njega pa prosimo ob tej priliki, da bi se blagovolil pri vsprejemanju gojencev in gojenk v učiteljske ozirati kar največ na učiteljske otroke. Učitelji smo reveži, in če more ta ali oni privedi svojega otroka, v učiteljske, to je že mnogo. In kako boli učitelja-očeta, če njegov otrok zaradi preobilega števila ni bil sprejet v učiteljske, dasi je prebil vsprejemni izpit. Kam naj ga da? Dote mu ne more dati, ker je nima. Ali naj postane otrok navaden rokodelec? Ali naj postane po očetovi smrti berač? Novega ravnatelja poznamo predobro in smo prepričani v dno duše, da je naklonjen ljudskemu učiteljstvu z vso dušo, zato tudi njegovo imenovanje pozdravljamo z iskrenim zadoščenjem.

Z enakim zadovoljstvom in zadoščenjem pozdravlja ti dve imenovanji tudi vse drugo naše časopisje ter izreka zahvalo visoki vladi, ki je postavila na čelo našega ljudskega šolstva taka dva odlična in zaslužna pedagoga, kakor sta Fr. Hubad in Fr. Levec.

»Slovenski Narod« piše o teh imenovanjih: Dne 12. t. m. je bilo razglašeno imenovanje pripravniciškega ravnatelja g. Hubada deželnim šolskim nadzornikom, in imenovanje profesorja in okr. šolskega nadzornika g. Levca ravnateljem učiteljskega. S temi imenovanji se je izvršila v šolski upravi prememba, katero mora z veseljem pozdraviti vsak, komur je v resnici za razvoj in procvit ljudskega šolstva v deželi. S sistemiziranjem mesta drugega deželnega šolskega nadzornika, kateremu bode poverjeno specijelno ljudsko šolstvo, se je ustreglo stari želji, katero je tudi deželni zbor že več let sam izražal v vsakem zasedanju. Ljudsko šolstvo se je močno razvilo in je bilo nujno potrebno, da se določi zanj poseben dež. šolski nadzornik, kajti jeden sam nadzornik za vse ljudsko in srednje šolstvo, ki je vrh tega še obremenjen z birokratičnimi opravili, tudi pri najboljši volji, tudi kraj največjega fizičnega napora ni mogel biti kos svoji nalogi in na noben način ni mogel nadzorovanju šolstva posvetiti tiste pazljivosti ter je izvrševati s tisto natančnostjo, ki je neizogibno potrebna. Občna zadovoljnost, da se je sistemiziralo to mesto, je pa toliko večja, ker se je izročilo nadzorstvo ljudskega šolstva g. Hubadu, čigar oseba daje vsa jamstva, da bo svoja važna opravila izvrševal s popolno objektivnostjo in da bo vse svoje moči posvetil procvitu šolstva. Prepričani smo tudi, da bo novi nadzornik zvest in zanesljiv čuvar tistih načel, na katerih sloni sedanja naša ljudska šola, in da bo očetovski prijatelj

našega, dasi vrlega, vendar hudo preganjanega učiteljstva.

Kakor za vrhovno vodstvo vsega ljudskega šolstva, tako se je tudi izborna poskrbelo za vzgojo prihodnjih generacij ljudskega učiteljstva. Ljubljansko učiteljske, ki se je pod vodstvom g. Hubada in ob sodelovanju jako odličnega učiteljskega zbora zelo povzdignilo, dobi v osebi g. Levca ravnatelja, o katerem ni nobenega dvoma, da bo pod njegovim vodstvom zavod lepo prosperiral. Gosp. ravnatelj Levec, ki je znan kot odličen pedagog, in ki si je že kot okrajni nadzornik pridobil jako mnogo zaslug za ljudsko šolstvo, je pravi mož za to mesto in smo lahko uverjeni, da nam vzgoji takšno učiteljstvo, na katero bomo lahko ponosni, in ki bo imelo vsa svojstva za dobro vzgojo narodovega naraščaja in povzdigo splošne omike v deželi. Prav tako kakor v stvarnem oziru, tako nas je zadovoljilo to imenovanje tudi v narodnem oziru. Gg. Hubad in Levec sicer nista agresivnega značaja, a vendar vidimo v njiju osebah neko garancijo, da se nam v narodnem oziru ne bo več delala krivica. Nihče ne želi, da bi se nemški manjšini kratile njene pravice. Kar gre nemški manjšini, naj vse neprikrajšano uživa, ali tudi pravice slovenske večine se ne smejo prikrajševati, kakor se je to večkrat zgodilo. Ne dvomimo, da bodeta gg. Hubad in Levec tudi v tem oziru opravičila zaupanje, s katerim se je pozdravilo njiju imenovanje.

Petdesetletnica. Nadučitelj II. mestne šole v Ljubljani, g. Frančišek Raktelj, praznuje letos svojo učiteljsko 50letnico. Petdeset let učitelj — to je pač redek slučaj. Prvo službo je nastopil dne 15. oktobra 1851. l. na Blokah.

Dnevni red okrajni učiteljski konferenci slovenskih ljudskih šol v Ljubljani, ki bo dne 24. junija 1901 ob 8. uri zjutraj v telovadnici I. mestne deške petrazrednice v Komenskega ulicah. 1. Predsednik otvori konferenco. 2. Izvolita se dva zapisnikarja in dva overovatelja. 3. Fr. Levec: Naznanila in opazke o mestnih slovenskih ljudskih šolah. 4. Ivan Krulec: Kakšne pisne oblike naj bi se uvedle v slovenskih ljudskih šolah v Ljubljani? 5. Anton Razinger: O reviziji dozdanjih učnih načrtov za 5razredne in več nego 5razredne ljudske šole. 6. Izbor učnih knjig in beril za leto 1901/1902. Šolska vodstva, ki želé gledé učnih knjig v prihodnjem šolskem letu kakšne izpremembe, naj pošljejo do 18. junija t. l. c. kr. mestnemu šolskemu svetu dotični utemeljeni nasvet, drugače pa negativno poročilo. 7. Jožef Maier: Poročilo o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice in nasveti o nakupu novih knjig. Dotične nasvete je najkasneje do 18. t. m. pismeno naznaniti g. Jožefu Maierju, dosedanjemu načelniku knjižnega odseka. 8. Izvolijo se trije udje knjižnega odseka za upravno dobo 1901/1902. 9. Izvoli se stalni odbor za šolsko leto 1901/1902. 10. Samostalni predlogi, ki jih je najkasneje do 18. t. m. pismeno zglasti pri stalnem odboru.

Naučno ministerstvo je pritrdilo ustanovi komunalne nižje realke v Idriji in odobrilo učni načrt v smislu dotičnih sklepov mestnega odbora, da se prvi razred lahko že letos otvori.

Ljubljansko učiteljstvo je imelo dne 13. t. m. shod, na katerem je bil v mestni šolski svet izvoljen kot zastopnik učiteljstva gosp. nadučitelj Raktelj. Pred zborovanjem je g. nadučitelj Raktelj v imenu učiteljstva čestital okrajnemu šolskemu nadzorniku g. Levcu na imenovanju ravnateljem učiteljskega. Gosp. ravnatelj Levec je v svoji zahvali obljubil, da bo tudi v prihodnje z vsemi močmi delal za razvoj ljubljanskega šolstva, za

strokovno izobrazbo in povzdigo socialnega ugleda učiteljstva.

Osemurni delavnik. Jan Amos Komensky, veliki učitelj, († 1670) piše v svoji »Didaktiki«: Dan ima 24. ur. Te razdeli za potrebe življenja in zdravja na tri dele. Imel bodeš osem ur za spanje, osem za sprehajanje, pogovore, igre in razne zabave, osem ti jih pa ostane za delo, katero lahko brez težave in priganjanja opravljaš in vsako uro nekaj koristnega izvedeš. Štej pa na teden šest dni (sedmi dan popolnoma prepuščajoč za počitek), pa bode na teden 48 ur za delo, na leto pa jih imaš dvatisoč petsto šest in sedemdeset.

Kaj početi s hčerami? »Posel z Budče« svetuje starišem: Dajte jim primerno šolsko omiko. Učite jih, kako se kuhajo zaužitna jedila. Naučite jih prati, likati, krpati nogovice in obleko, prišivati gumbe, šivati perilo in lepe srajce, Naučite jih peči kruh in da dobra kuhinja mnogo vzema lekarnam. Naučite jih, da velja krona sto vinarjev, in da samo tisti štedi, kdor izdaja manje, nego prejema, in da se morajo vsi zadolžiti, kateri več izdajo nego prejema. Naučite jih, da plačana platnena obleka pristoja lepše nego svilena, za katero smo kupnino še dolžni. Učite jih, da so okrogla, polna ličica lepša nego sto suhljavih krasotic. Učite jih nakupovati in poštovati, je-li račun pravilen. Učite jih, da se kvarijo po prevelikem zatezanju steznika. Učite jih, da velja pošten rokodelc v hodni srajci in platnenih hlačah, ki nima za groš imetja, več nego ducat krasno oblečenih in ponosno stopajočih postopačev. Učite jih opravljati vrtnarska dela in ljubiti prosto prirodo. Učite jih, toda samo če imate denar za to, godbo, risanje in druge umetnosti, a poleg tega pomislite, da so to le postranske stvari. Učite jih, da je šetanje lepše in zdravejše nego vožnja v kočiji. Učite jih zaničevati to, kar samo slepi, in da »da« in »ne« veljata vselej. Učite jih, da sreča v možitvi ni odvisna od vnanjega bleska niti od močevega denarja, ampak edino od njegovega značaja. Ko ste jih naučili vse to, jih morete, ko pride čas, z dobro, čisto vestjo ponuditi možem v zakon.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 432.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Razdrtem se razpisuje mesto učitelja-voditelja z zakonitimi prejemki v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prošnje so vlagati tu sem do dne 15. julija 1901.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni dne 26. maja 1901.

Laschan l. r.

Št. 432.

Na dvorazrednicah v Staremtrgu in Štrekljencu, razpisano je drugo učiteljsko mesto v stalno ali začasno nameščenje. Letna plača po postavi in na obeh šolah tudi prosto stanovanje.

Prošnje vlagati je do 25. julija t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlju

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju dne 11. junija 1901.

Parma l. r.

Št. 625.

Na trirazrednici v Veliki Dolini razpisuje se učiteljska služba s postavnimi dohodki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje za to službo vlagati je predpisanim potom tu sem do 6. julija t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem dne 6. junija 1901.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Oznani in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.